

DECIZIE
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componență:

Președinte, judecător
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Ion Guzun

grefier

Alina Spătaru

Cu participarea:
reclamantului

Anatolie Gîrbu

reprezentanților pârâtei, avocații

Roger Gladei,
Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de Anatolie Gîrbu împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

c o n s t a t ă :

Argumentele participanților la proces.

La 16 iunie 2023, Gîrbu Anatolie a depus cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prin care a solicitat admiterea integrală a cererii, anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 36 din 02 iunie 2023 cu privire la candidatura lui Anatolie Gîrbu, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului Anatolie Gîrbu de către

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

În motivarea acțiunii, reclamantul a menționat că a fost înlăturat de la participarea în concursul pentru ocuparea funcției de membru al Consiliului Superior al Procurorilor, dar și a fost dată apreciere nivelului de integritate și probitate profesională a acestuia. Această situație acordă un caracter defavorabil dublu actului administrativ emis: pe de o parte sunt afectate direct drepturile și interesele legitime ale reclamantului.

În acord cu prevederile art. 20 al Codului administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art. 8 alin. (4) lit. a) și lit. b) din Legea nr. 26 din 10.03.2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă: a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație; b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Revenind la speța în cauză, reclamantul a considerat că Comisia de evaluare nu a constatat în decizie că candidatul în mod culpabil nu ar fi declarat averea sa conform legislației în vigoare sau că averea dobândită de către reclamant în ultimii 15 ani nu ar corespunde veniturilor pe care el le-a declarat.

Tot din conținutul deciziei analizate, se arată că pe lângă nepromovarea concursului, Comisia ad-hoc a constatat: „(...) dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară.”

Această concluzie este de natură să prejudicieze grav și iremediabil imaginea și probitatea profesională a candidatului, inclusiv în măsură în care să determine pierderea funcției ocupate. Această perspectivă face concluzia a fi calificată drept una ilegală și contrară prevederilor normative ce reglementează speța, dar și depășirea competențelor acordate prin lege Comisiei specializate.

Astfel, conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26 din 10.03.2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr.82/2017;

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

Potrivit art. 8 alin.(4) din Legea nr. 26 din 10.03.2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Din analiza efectuată de Comisie asupra circumstanțelor de fapt stabilite în cazul candidatului Anatolie Gîrbu, reclamantul a ținut să remarce faptul că decizia sub aspectul respectiv nu se bazează pe examinarea obiectivă a cazului respectiv, or cu toate că candidatul a furnizat datele de identitate ale persoanelor ce au cunoștință de cazul respectiv Comisia nu a audiat persoanele indicate de candidat, care să elucideze aspectul investigat de comisie, doar s-a limitat la a specifica că evenimentele pretinse nu au fost susținute sau confirmate de vreo declarație a unei persoane care are cunoștință directă de evenimente.

Astfel, Comisia a lăsat acest aspect pur și simplu neelucidat și la interpretat în detrimentul candidatului, or nu a chestionat persoanele indicate de candidat, care ar fi confirmat informația prezentată Comisiei de către candidat. Mai mult ca atât, așa cum rezultă din raționamentele Comisiei indicate în decizie, reiese că candidatul, în propria sa evaluare, urma să audieze persoanele în cauză și să prezinte declarațiile acestora Comisiei, dar nici o așa solicitare din partea Comisei nu a fost, ca în final să se specifice că nu au fost prezentate declarațiile persoanelor ce ar confirma alegațiile candidatului. Astfel, în acest sens, comportamentul Comisiei a fost neclar și neobiectiv.

Cât privește analiza gestionării celor două conturi efectuată de Comisie, că nu ar fi întru totul în corespundere cu informația oferită de candidat, Comisia nu a luat în vedere că informația respectivă se referă la o perioadă de timp de aproximativ 10 ani în urmă și fără a audia persoanele ce au avut nemijlocit tangență cu conturile în cauză Comisia și-a făcut concluziile, care sunt greșite, neobiective și chiar ofensatorii pentru candidat, or, este foarte inechitabil să se insinueze că ai avut conturi, de care nici măcar nu ai cunoscut, nu te-ai folosit de acei bani și să ți se spună că din acest considerent nu ești integru.

Al doilea motiv pentru care Comisia a decis nepromovarea evaluării de către candidat se referă la obținerea locuinței de serviciu, privatizarea și înstrăinarea ei.

Analizând argumentele Comisiei cu referire la acest aspect, reclamantul a considerat că și în acest caz, Comisia a avut o atitudine superficială, fără să pătrundă esențial în speță.

Or, din start, Comisia a stabilit că prin Hotărârea judecătorească din anul 2008 administrația publică locală a fost obligată de a asigura candidatul cu locuință de serviciu în temeiul Legii cu privire la procuratură în vigoare în acel moment, însă Comisia nu a luat în calcul și nu a specificat că candidatul, în temeiul art. 38 din Legea nr. 118/2003 cu privire la Procuratură (în vigoare în acel moment), autoritatea publică, în cazul în care un procuror nu avea o locuință sau era necesar să-și îmbunătățească condițiile de locuit, în termen de un an de la numirea procurorului, trebuia să îi asigure locuință de serviciu pe perioada activității sale în localitatea respectivă, ceea ce administrația publică locală nu a făcut, or, candidatul, activa în Procuratura raionului Ungheni din anul 2005 și solicitând în scris acordarea locuinței de serviciu nu a fost asigurat cu acel spațiu locativ de serviciu, și ca orice cetățean, a considerat necesar de a se adresa în instanța de judecată.

De asemenea, după emiterea hotărârii instanței de judecată în anul 2008, administrația publică locală nu și-a onorat obligația față de candidat și abia peste 4 ani în anul 2012 a dispus acordarea unui apartament de serviciu mai bine zis unui apartament la 2 procurori cu hotărâri distincte de judecată, divizându-l formal în

două cu baie și bucatărie comună. Dar nici atunci nu a fost să fie, căci a fost repartizat doar pe hârtie, în realitate nu a fost dat în primire candidatului, deoarece era ocupat abuziv de o persoană care nici nu avea careva drepturi asupra aceluși apartament.

La obiecțiile făcute administrației publice locale, aceasta a rămas din nou apatică, astfel, văzând că dreptul candidatului nu a fost respectat mulți ani la rând, având o hotărâre judecătorească, a fost exclusă de administrația publică locală sintagma, de serviciu, astfel că, abia aproximativ prin anul 2016 a intrat împreună cu colegul în posesia aceluși apartament, constatând că nu sunt condiții de trai or, acesta era într-o stare deplorabilă, necesitând reparație capitală. În același timp, ambii ne-am întemeiat familii, iar după ce în mod legal l-am privatizat, am decis să-l înstrăinăm pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și abia în anul 2018 l-a înstrăinat cu 125 000 de lei.

Totodată, reclamantul mai a remarcat că, deși Comisia în decizia sa a recunoscut că candidatul și procurorii au același drept de a solicita despăgubiri juridice ca și alți cetățeni, cu toate acestea afirmațiile candidatului, în acest caz, au implicat un avantaj, care i-a fost acordat în calitate de procuror.

Concluziile Comisiei sub acest aspect sunt greșite și neobiective, or, dacă se efectua un simplu calcul atunci urma să se stabilească faptul că din anul 2006 când, conform Legii cu privire la procuratură în vigoare în acel moment, trebuia să fie asigurat candidatul cu spațiu locativ de serviciu până în anul 2018, când Comisia a catalogat înstrăinarea spațiului locativ în cauză cu 125 000 de lei ca avantaj patrimonial, atunci stabilea că în toată această perioadă, cât candidatul nu a fost asigurat cu spațiu locativ de serviciu ce i se cuvenea potrivit legii, această sumă împărțită lunar, nu acoperea nici jumătate din plata chiriei unui apartament din localitatea respectivă pe toată această perioadă, candidatul activând în toată această perioadă în procuratura teritorială respectivă.

Prin urmare, Anatolie Gîrbu, prin prezenta acțiune în obligare solicită revendicarea încălcării dreptului în calitate sa de procuror de a candida și a fi membru al Consiliului Superior al Procurorilor și urmărește anularea unui act administrativ individual prin care s-a respins solicitarea reclamantului în procedura administrativă și obligarea Autorității publice să emită actul administrativ individual solicitat.

La 27 iunie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintată de Gîrbu Anatolie, pe motiv că este neîntemeiată.

În referință, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a indicat că, în speță, Comisia a executat cu diligentă și bună-credință toate obligațiile în sarcina sa, prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022. În particular, atunci când a constatat anumite neclarități, Comisia a oferit reclamantului posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare (în sensul art.10 alin.(7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022), oferind un termen suficient (fapt confirmat implicit de către reclamant prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare).

Suplimentar, a menționat că sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare. În faza inițială (a se vedea etapele 1 și 2 supra) este

în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale (art.6 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022) și cu respectarea obligațiilor legale (art.7 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022).

Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art.10 alin.(7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului (art.12 alin.(4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art.13 alin.(5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încălca dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

Cât privește procesul de evaluare a integrității, dar și Decizia, nu afectează statutul profesional al candidatului, or obiectul mandatului Comisiei este expres stabilit de lege (art. 3 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10.03.2022), precum urmează: Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare - Comisie de evaluare) efectuează evaluarea integrității candidaților la funcția de membru în organele prevăzute la art. 2 alin. (1) (inclusiv în Consiliul Superior al Procurorilor).

La fel, s-a relevat că obiecțiile reclamantului sunt neîntemeiate în lipsa probelor care ar demonstra caracterul ilegal al Deciziei, or reclamantul trece la critica legii aplicabile, însă toate aceste critici ale legii aplicabile sunt irelevante pentru examinarea legalității Deciziei contestate. Asta deoarece în contextul criteriilor stabilite prin decizia Curții Constituționale nr. 5 din 14.02.2023, critica legii nu reprezintă (i) nici erori procedurale grave (admise de către Comisia de evaluare) care să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare, (ii) și nici circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către reclamant, iar obiecțiile referitoare la calitatea legii urmează a fi soluționate prin intermediul unui alt remediu, e.g. verificarea constituționalității unei atare legi de către Curtea Constituțională.

În acest sens, s-a atras atenția asupra faptului că până în prezent, Curtea Constituțională a analizat de mai multe ori conținutul Legii nr. 26 din 10 martie 2022 constatând caracterul constituțional al acesteia (cu excepția unor expresii din art. 14 (2), (3) și (8) b) și explicând conținutul instituțiilor reglementate de această lege (a se vedea decizia nr. 42 din 06.04.2023).

Totuși, reclamantul insistă asupra unor obiecții care nu urmează a fi examinate de către instanța de judecată, dar și au fost deja analizate de către Curtea Constituțională. Mai mult, reclamantul critică chiar și proiectul unei legi referitoare la evaluarea judecătorilor și procurorilor, asta deși acest proiect este absolut irelevant pentru examinarea legalității Deciziei contestate.

De asemenea, s-a menționat că reclamantul nu a explicat în ce mod circumstanțele invocate de acesta în acțiunea sa ar reprezenta: (i) o eroare procedurală gravă care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare și, totodată (ii) o circumstanță care putea conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Toate aceste circumstanțe denotă lipsa bunei-credințe din partea reclamantului la depunerea acțiunii sale.

În ședința de judecată, reclamantul a solicitat instanței vizualizarea unui disc video în care era prezentat apartamentul privatizat de către reclamant, totodată fiind solicitată și audierea a trei martori, evidențiind cele mai importante argumente din acțiunea înaintată.

Reprezentanții Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Roger Gladei și Valeriu Cernei au susținut argumentele invocate în referința depusă, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Audiind, martorul Brașoveanu Alexandra, fiind prevenită de răspundere penală ce o poartă conform art. 312, 313 din Codul penal, în esență a comunicat că, a efectuat acțiuni de înregistrare a conturilor bancare precum și tranzacționarea surselor financiare pe numele ficii sale, Gîrbu Ramina, fără ca ultima să cunoască despre acest fapt. De asemenea, a reiterat că, toate operațiunile bancare (de transfer, deschidere/închidere cont bancar etc.) au fost efectuate personal fără ca Gîrbu Ramina să cunoască despre aceste chestiuni.

Audiind, martorul Brașoveanu Grigori, fiind prevenit de răspundere penală ce o poartă conform art. 312, 313 din Codul penal, în esență a comunicat că, în perioada anilor 2008 – 2020 a lucrat în domeniul construcției în Federația Rusă. Având probleme familiale, a decis să transmită banii pe numele surorii sale (Brașoveanu Alexandra). A menționat că, credea că transmitea banii pe contul bancar deschis pe numele surorii sale, Brașoveanu Alexandra, nu cunoștea pe numele cui era deschis contul bancar unde transfera banii, or, când efectua operațiunile bancare avea nevoie doar de un cod bancar. Cunoaște că pe contul bancar erau aproximativ 300 000 de lei – 400 000 de lei, bani expediați prin transfer precum și depuși personal când era în Republica Moldova. De asemenea, a evidențiat că, a expediat și bani ale altor persoane (prin recipisă). Transferul banilor de la Banca Socială la Agroindbank, a fost semnat personal.

Audiind, martorul Gîrbu Ramina, fiind prevenită de răspundere penală ce o poartă conform art. 312, 313 din Codul penal, în esență a comunicat că, nu a cunoscut despre conturile bancare deschise pe numele său, decât când a fost întrebată de soțul ei, care a participat la evaluare. Nu a verificat niciodată câte conturi bancare are, deoarece cunoștea că are un singur cont bancar, cel salarial.

Aprecierea instanței.

Audiind părțile, și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Conform art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, prin derogare de la prevederile art. 195 din Codul administrativ nr. 116/2018, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

Termenul de examinare a acțiunii.

Prin încheierea din 20 iunie 2023 a judecătorului raportor, membru al completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție, prezenta cerere de contestare a fost acceptată spre examinare în procedura contenciosului administrativ, fiind dispusă expedierea copia cererii pârâtei cu acordarea termenului

până la data de 27 iunie 2023 ora 17.00 pentru prezentarea dosarului candidatului, referinței și opiniilor privind circumstanțele, existența/inexistența temeiurilor de inadmisibilitate, însoțite de probe (f.d. 41-42).

Ședința de judecată pentru examinarea cauzei a fost numită pentru data de 30 iunie 2023 ora 13.00 (f.d. 42).

La 27 iunie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, reprezentată de Vitalie Miron, a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de către Gîrbu Anatolie (f.d. 50-66).

Completul de judecată reiterează că, pentru 30 iunie 2023, ora 13.00 a fost stabilită ședința de judecată pentru examinarea cererii de contestare depusă de Gîrbu Anatolie împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea Deciziei nr. 36 din 02 iunie 2023 cu privire la candidatura lui Gîrbu Anatolie, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

În ședința de judecată din 30 iunie 2023, a fost acceptată cererea reclamantului privind vizualizarea secvențelor video de pe CD-ul prezentat în ședință și audierea martorilor. Ședința de judecată a fost întreruptă până la 04 iulie 2023, ora 09.00 (f.d. 85).

În ședința de judecată din 04 iulie 2023, au fost audiați trei martori (f.d. 87-94). De asemenea, în ședința de judecată a fost dispusă vizualizarea secvențelor video pe CD-ul prezentat de către reclamant (f.d. 97).

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestației în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei și comportamentul părților.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 §1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședinței de judecată din data de 04 iulie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele, ascultate pledoariile și, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Aplicabilitatea Codului administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

Completul de judecată special reține că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru

examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care formează baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1)-(4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. 9 alin. (2) și art. 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, Completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26 din 10 martie 2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art. 36-43. Între cartea I și II, și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formei activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, bunei-credințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. art. 220 alin. (1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. art. 223, 97-114 Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. art. 202, 49-50 din Codul administrativ, formele activității administrative conform art. art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, *e.g.* funcția executorie a Deciziei Comisiei în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a Deciziei Comisiei conform art. art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) e referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. 7, 10, 203 lit. a) și 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în vedere realizării unui interes public.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iunie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, are o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ, realizare de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat. Completul de judecată special subliniază că, și o persoană privată poate fi autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor. Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Completul de judecată special subliniază că, sarcinile Comisiei nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26 din 10 martie 2022 cu competențe care îi permite să se impună cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează cu titlu de principiu că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică

de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, reprezentanții pârâtului n-au pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta îndeplinește activitate administrativă de drept public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept publice, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr. 26 din 10 martie 2022.

Decizia Comisiei se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin Decizia Comisiei a fost aplicată Legea nr. 26 din 10 martie 2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisei este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială potrivit art. 6 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Curtea subliniază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi acul real și contractul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stingeraporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, Decizia Comisiei produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitatea sa de procuror care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, Decizia Comisiei este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ, și normele de procedură din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul bune-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiul limbii de procedură și rezonabilității (art. 26, art. 27), principiul eficienței (art. 28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată special relevă că, în cadrul ședinței de judecată reprezentanții pârâtei au invocat cauzele Țurcan vs Comisia de evaluare și Clevadî vs Comisia de evaluare, unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat că, cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ.

Așadar, urmare a celor constatate, completul de judecată special menționează că dosarele la care fac referire reprezentanții Comisiei de evaluare, intentate la cererea lui Anatolie Țurcanu (nr. 3-5/23) și Nataliei Clevadî (nr. 3-13/23) nu formează o jurisprudență unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În principiu, jurisprudența trebuie să fie stabilă, dar totuși acest caracter nu trebuie să împiedice evoluția dreptului. Tocmai de aceea, Curtea de la Strasbourg arată că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel că schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, §74; Legrand c. Franței, 2011), dar trebuie întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, §38).

În aceste circumstanțe, completul de judecată special respinge argumentul expus de Comisie precum că la emiterea soluției pe caz instanța de judecată urmează să își fundamenteze opinia și să emită soluția bazându-se pe considerentele și exemplele de practică judiciară enunțate.

În concluzie, completul de judecată special statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei este un act administrativ individual defavorabil.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamantul Gîrbu Anatolie revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr. 36 din 02 iunie 2023 Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor, dreptul fundamental la administrare (art. 39 din Constituția Republicii Moldova), dreptul la o decizie de evaluare favorabilă a candidatului Gîrbu Anatolie.

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 36 din 02 iunie 2023 a fost recepționată de către Gîrbu Anatolie la 14 iunie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la dosarul administrativ (f.d. 344).

Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Gîrbu Anatolie este admisibilă, întrucât reclamantul s-a conformat prevederilor legale art. 14 alin. (1) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, fiind depusă la 16 iunie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, Completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de teme pentru emiteră. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ. Argumentul pârâtului în referință depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul n-a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate. Din referință și argumentele de oportunitate relevate de pârât în conținutul ei se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art.art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ.

Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de pârât este lipsită de teme legal și contrară statului de drept.

Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art.art. 36, 39, 189, 190 și 207 Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în

care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Fondul acțiunii în contencios administrativ.

Conform art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Reieșind din art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de

examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul

echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidatul Gîrbu Anatolie.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a Deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a Deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a Deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidatul Gîrbu Anatolie.

Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează, că Codul administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este ilegal și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori decâte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei este neîntemeiată, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere al proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia este legată de respectarea proporționalității și egalității de tratament la emiterea deciziilor pe marginea evaluării candidaților la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Procurorilor. Negarea acestui fapt, ar pune în discuție nu doar statul de drept, dar însuși scopul pentru care a fost edictată Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Dubiile serioase ale Comisiei trebuie să fie analizate/evaluate și prin prisma proporționalității, dar și egalitatea de tratament.

Așadar, potrivit Deciziei nr. 36 din 02 iunie 2023 privind candidatura lui Gîrbu Anatolie, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor, ultimul nu a promovat evaluarea în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), (4) lit. a) și b), (5) lit. b), c) și d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, din motiv că nu întrunește criteriile de integritate, întrucât în privința lui Comisia a constatat dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară.

În conformitate cu art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în sensul prezentei legi, evaluarea integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora.

Potrivit art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă, nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Conform art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă, Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Alineatul (5) lit. a) și c) al aceluiași articol prevede că pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică, respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export.

Dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art.2 alin.(2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă.

Conform art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art.8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Totodată, în corespundere cu art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, adoptat în cadrul ședinței Comisiei independente de evaluare la 02 mai 2022 în temeiul Legii nr. 26 din 10 martie 2022, numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, astfel cum sunt definiți în art. 8 alin. (2)-(5) al Legii nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de integritate etică și financiară.

În context, completul de judecată special notează că, potrivit prevederilor legale menționate mai sus, Comisia de evaluare este ținută să constate dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate. Comisia de evaluare nu constată dacă un candidat întrunește sau nu criteriile de integritate și/sau existența cărorva încălcări ale candidaților.

Decizia de promovare sau nepromovare a unui candidat constituie o apreciere a Comisiei, cu exercitarea marjei legale de discreție, în dependență de faptul dacă constată existența sau lipsa unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8 din din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, care nu au fost înlăturate de către candidat.

În cazul în care, Comisia de evaluare constată existența unor dubii serioase privind necorespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară,

aceasta acordă candidatului posibilitatea de a desființa aceste dubii, prin darea de explicații la întrebările formulate și prezentarea probelor în susținerea poziției sale.

La caz, Decizia nr. 36 din 02 iunie 2023 reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea lui Gîrbu Anatolie cu criteriile de integritate etică și financiară.

Analizând Decizia nr. 36 din 02 iunie 2023, completul de judecată special menționează că în privința candidatului Gîrbu Anatolie, Comisia independentă de evaluare a constatat existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b), c) și d), precum și cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c) din din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, cu referire la sursa mijloacelor financiare, depuse în perioada 2011-2014 în cele două conturi de depozit, înregistrate pe numele soției candidatului și nedeclararea de către candidat a contului nr. 2 pentru anii 2012-2014, dubii care nu au fost înlăturate de către candidat.

De asemenea, Comisia independentă de evaluare a constatat existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. a) și c), precum și cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, cu referire la modalitatea obținerii apartamentului de serviciu, privatizarea și vânzarea acestui imobil, dubii care nu au fost înlăturate de către candidat.

Cu referire la sursa mijloacelor bănești pentru două conturi bancare, înregistrate pe numele soției candidatului în perioada 2011-2015 și nedeclararea conturilor bancare.

Comisia de evaluare a indicat că dubiile sale au apărut ca urmare a faptului că, în perioada anilor 2011-2015, două conturi bancare de depozit au fost deținute pe numele soției candidatului la o bancă comercială din Republica Moldova, denumită în continuare „Banca A”.

Primul cont bancar de depozit, denumit în continuare „Contul nr. 1”, a fost deschis la 15 februarie 2011 și închis la 16 februarie 2012. Periodic, au fost depozitate diverse sume, în total 266 770 de lei (inclusiv, dobânda). Al doilea cont bancar de depozit, denumit în continuare „Contul nr. 2”, a fost deschis la 12 septembrie 2012 și închis la 23 martie 2015. Periodic, au fost depozitate diverse sume, în total 98 456 de lei (inclusiv, dobânda). De asemenea, mai multe sume de bani au fost retrase periodic, din cele două conturi de depozit.

Între anii 2010 și 2014, soția candidatului a obținut un venit net total în sumă de 247 939 de lei. Candidatul a avut, pe parcursul acelei perioade, un venit net total în sumă de 287 930 de lei. Astfel, valoarea totală a depozitelor în conturile nr. 1 și nr. 2 – 365 226 de lei – a depășit cu mult venitul total al soției candidatului în aceeași perioadă de timp și a reprezentat aproape două treimi din venitul net combinat al cuplului, care a fost depus în alte conturi bancare deținute de cuplu.

Cu referire la Conturile nr. 1 și nr. 2 și sursa fondurilor bănești care au fost depuse în aceste conturi, Comisia a constatat că afirmația candidatului potrivit căreia conturile de depozit au fost deschise și gestionate de soacra sa pe numele soției candidatului, fără cunoștința soției candidatului, nu a fost credibilă din

numeroase considerente. Or, evenimentele pretinse nu au fost susținute sau confirmate de niciun document sau de vreo declarație a unei persoane care are cunoștință directă de evenimente, cum ar fi soacra candidatului, fratele ei sau chiar soția candidatului. Este dificil de a considera credibil faptul că scopul conturilor a fost de a proteja mijloacele financiare de soția fratelui, având în vedere că ea a predat mai mult de jumătate din mijloacele financiare depuse vreodată.

Completul de judecată special observă că, Comisia a oferit candidatului posibilitatea de a înlătura orice dubiu, prin date și informații, adresându-i astfel întrebări de concretizare.

Ca răspuns la întrebările scrise referitoare la Conturile bancare nr. 1 și nr. 2, deschise la „Banca A” candidatul a informat Comisia că nici el, nici soția sa nu cunoșteau despre conturi și de fapt acestea au fost deschise de către soacra sa la solicitarea fratelui ei, care activase în străinătate, iar banii din conturi aparțineau de fapt fratelui ei.

În continuare, în ședința de judecată din 04 iulie 2023, au fost audiați martorii Brașoveanu Alexandra (soacra candidatului), Brașoveanu Grigori (fratele soacrei candidatului) și Gîrbu Ramina (soția candidatului).

În esență, Brașoveanu Alexandra a declarat că, a efectuat acțiuni de înregistrare a conturilor bancare precum și tranzacționarea surselor financiare pe numele ficii sale, Gîrbu Ramina, fără ca ultima să cunoască despre acest fapt. De asemenea, a reiterat că, toate operațiunile bancare (de transfer, deschidere/închidere cont bancar etc.) au fost efectuate personal fără ca Gîrbu Ramina să cunoască despre aceste chestiuni.

Martorul Brașoveanu Grigori, fiind audiat în ședința de judecată, în esență a declarat că, în perioada anilor 2008 – 2020 a lucrat în domeniul construcției în Federația Rusă. Având probleme familiale, a decis să transmită banii pe numele surorii sale (Brașoveanu Alexandra). A menționat că, credea că transmitea banii pe contul bancar deschis pe numele surorii sale, Brașoveanu Alexandra, nu cunoștea pe numele cui era deschis contul bancar unde transfera banii, or, când efectua operațiunile bancare avea nevoie doar de un cod bancar. Cunoaște că pe contul bancar erau aproximativ 300 000 de lei – 400 000 de lei, bani expediați prin transfer precum și depuși personal când era în Republica Moldova. De asemenea, a evidențiat că, a expedit și bani ale altor persoane (prin recipisă). Transferul banilor de la Banca Socială la Agroindbank, a fost semnat personal.

Martorul Gîrbu Ramina, fiind audiat în ședința de judecată, în esență a declarat că, nu a cunoscut despre conturile bancare deschise pe numele său, decât când a fost întrebată de soțul ei, care a participat la evaluare. Nu a verificat niciodată câte conturi bancare are, deoarece cunoștea că are un singur cont bancar, cel salarial.

La acest capitol, Completul de judecată în special statuează că, Comisia nu a exercitat obligația pozitivă de a clarifica circumstanțele de fapt și de drept, așa cum prevede art. 22 din Codul administrativ.

Prin urmare, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art. 6 lit. f) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 care prevede că întru exercitarea funcțiilor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru

realizarea mandatului său. Deși, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare.

Deci, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

În condițiile date, Completul de judecată special constată că la motivarea deciziei contestate, Comisia eronat a indicat că reclamantul nu a adus probe suficiente pentru a înlătura orice dubiu. Or, în ședința de judecată din 04 iulie 2023, fiind audiat martorul Brașoveanu Alexandra (soacra candidatului), fiind prevenită de răspundere penală ce o poartă conform art. 312, 313 din Codul penal, a declarat că conturile bancare deschise pe numele Gîrbu Ramina (soția candidatului), precum și operațiunile bancare au fost efectuate fără ca fiica acesteia Gîrbu Ramina să cunoască acest fapt. Declarații analogice fiind depuse și de Brașoveanu Grigori.

Astfel, din răspunsurile și poziția reclamantului față de acest subiect, precum și din analiza per ansamblu a materialelor dosarului, Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate nu au scos la iveală intenția candidatului Gîrbu Anatolie de a se eschiva de la declararea conturilor bancare a soției sale, or, atât reclamantul cât și soția acestuia nu au cunoscut în general despre existența conturilor bancare respective. Prin urmare, Completul de judecată special apreciază ca fiind întemeiat argumentul reclamantului precum că, candidatul nu ar trebui să presupună, ceea ce nu cunoaște. Astfel, candidatul nu a admis în activitatea sa acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile.

Cu referire la obținerea locuinței de serviciu, privatizarea și înstrăinarea acesteia.

Comisia de evaluare a indicat că dubiile sale au apărut ca urmare a faptului că, o serie de probleme etice au fost abordate în legătură cu apartamentul de serviciu, în special în ceea ce privește obținerea acestuia de către candidat, transformarea acestuia în proprietate privată și vânzarea ulterioară.

Hotărârea din martie 2008 a Judecătoriei Ungheni a obligat Primăria Ungheni să asigure cu locuință de serviciu candidatului. Candidatul a solicitat instanței să oblige Primăria să-i ofere locuință de serviciu în temeiul art. 38 din Legea nr. 118/2003 cu privire la Procuratură. În februarie 2012, în conformitate cu Hotărârea Judecătoriei Ungheni, Consiliul Orășenesc Ungheni a acordat candidatului și unui alt procuror dreptul de a folosi un apartament cărui i s-a atribuit statutul de locuință de serviciu. Dreptul de folosință al candidatului asupra apartamentului a fost înregistrat în sistemul informațional e-Cadastru.

După trei ani și jumătate de la acceptarea fără contestație a acestor decizii și exercitarea dreptului de înregistrare a dreptului de folosință asupra apartamentului, candidatul a solicitat Consiliului Orășenesc Ungheni modificarea ordinului de repartitie a locuinței de serviciu, contestând legalitatea desemnării locuinței ca „locuință de serviciu” și solicitând excluderea sintagmei „de serviciu” din Decizia anterioară a Consiliului Orășenesc, prin derogare de la hotărârea Judecătoriei Ungheni.

Comisia de evaluare a constatat că, acțiunile candidatului au fost contrare legii. În primul rând, art. 5 alin. (2) din Legea nr. 1324/1993 privatizării fondului de locuințe (în vigoare în anul 2016), prevede că imobilele care se află în orașe militare

de tip închis, căminele, locuințele de serviciu, locuințele avariate și ireparabile, casele ce urmează a fi demolate, cantoanele și alte construcții care se află la balanța sau în proprietatea fondului forestier de stat, nu pot fi vândute sau transmise cu titlu gratuit în proprietatea privată.

Art. 17 alin. (1) din această lege prevede că, locuințele de stat și departamentale, cu excepția locuințelor de serviciu, se transmit, în limitele normelor prezentei legi, în proprietate privată.

Prin cererea către Consiliul Orășenesc Ungheni, de a-și modifica Decizia din 2012 prin excluderea oricăror sintagme „de serviciu” cu referire la „locuințe de serviciu”, candidatul încerca căi, contrare legii, care i-ar permite să privatizeze și să vândă imobilul. O astfel de conduită din partea unui procuror este incompatibilă cu cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate așteptate de la procurori pentru a asigura încrederea societății în procuratură și, inevitabil, este tipul de acțiune ilegală care ar fi inexplicabilă din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul juridic și al unui observator imparțial.

În consecutivitatea celor întâmplate, dubiile Comisiei cu privire la integritatea etică a candidatului sunt accentuate de motivele invocate de procurori (inclusiv de candidat), precum și de procurorul raionului Ungheni în cererile adresate Consiliului Orășenesc Ungheni de a exclude sintagma „de serviciu” din Decizia Consiliului din 2012. Comisia recunoaște că candidatul și procurorii au același drept de a solicita despăgubiri juridice ca și alți cetățeni. Cu toate acestea, afirmațiile candidatului, în acest caz, au implicat un avantaj, care i-a fost acordat în calitate de procuror, și anume, un interes patrimonial care i-a fost conferit în calitate de procuror. Cererea de modificare a Deciziei Consiliului din anul 2011 a fost formulată și s-a bazat pe statutul său de procuror. În argumentarea solicitării lor, procurorii au atras în mod necesar atenția asupra lor, în calitate de procurori și asupra Procuraturii, în general.

În cererile procurorilor se invocă art. 4 alin. (1) din Legea nr. 982/1996 cu privire la fondul locativ cu statut special. Această lege stabilește că locuințele de serviciu, în temeiul acestor prevederi, fac parte din fondul special și se atribuie exclusiv persoanelor ce dețin funcții electivă, pe termenul exercitării acestor funcții.

Anexa la lege, stabilește o lista exhaustivă a subiecților acestei legi: președintele Republicii Moldova, deputații Parlamentului, prim-ministrul și locțiitorii lui, miniștrii și locțiitorii lor, procurorul general și locțiitorii lui, judecătorii Curții Constituționale, printre alții. Întrucât Legea nr. 982/1996 privind fondul locativ cu statut special se referea doar la funcționarii aflați în funcții electivă, candidatul și colegii săi procurori au susținut că, din moment ce ei nu dețineau funcții electivă, prevederile acestei legi stabileau asigurarea cu locuințe de serviciu erau inaplicabile pentru ei, iar locuința lor nu putea fi locuință de serviciu. Astfel, candidatul a invocat în fața autorității publice locale, o prevedere legală absolut irelevantă pentru calitatea sa de procuror și drepturile la locuință, având în vedere cele invocate anterior în fața Consiliului Orășenesc Ungheni și a Judecătoriei Ungheni, în calitate de procuror, în temeiul art. 38 din Legea procuraturii și art. 28 și art. 41 din Codului cu privire la locuințe. După cum s-a menționat, ordinele și deciziile de acordare a locuinței de serviciu pentru candidați, cu trei ani în urmă, nu au fost niciodată contestate, au fost pe deplin executate și acceptate de candidat. Lipsa temeiului pentru contestarea tardivă de către candidat a deciziei de acordare a unei locuințe de serviciu nu urmează a fi estimată

aici. Cu toate acestea, înaintarea unei contestări legale de către candidat, nu la instanța judecătorească care a emis hotărârea și nu în modul și termenul prevăzute de lege, dar la Consiliul Orășenesc Ungheni, pentru a se abate de la hotărârea instanței judecătorești și de la deciziile și ordinele ulterioare, a diminuat în mod direct așteptările privind respectarea celor mai înalte standarde de integritate și responsabilitate de către procurori.

Comisia de evaluare a reținut în concluzia sa că, comportamentul candidatului a generat semne de întrebare cu privire la necesitatea și utilizarea locuinței de serviciu care i-a fost acordată. Deși candidatul și-a realizat dreptul la locuință de serviciu, fapt confirmat de Judecătoria Ungheni în 2012 și ulterior pus în aplicare prin Decizia Consiliului Orășenesc Ungheni, candidatul nu și-a înregistrat reședința în apartamentul de serviciu decât după trei ani și jumătate de la înregistrarea dreptului său de folosință asupra apartamentului și candidatul nu a locuit niciodată în apartament. Răspunsurile inconsecvente ale candidatului către Comisie referitor la motivul pentru care acesta nu a locuit niciodată în apartament au sporit dubiile cu privire la necesitatea și utilizarea locuinței de serviciu. Inițial, el a declarat că nu a locuit în apartament pentru că „a fost ocupat de o persoană în mod abuziv și ilegal, astfel că, de fapt, între 2012 și 2015 nu am avut efectiv dreptul de folosință”. Ulterior, candidatul a declarat că „pentru că era degradat în interior, nefiind astfel condiții de trai, fiind necesare investiții semnificative în reparație, plus la aceasta, având în vedere că trecuse mai mulți ani până când am intrat în posesia acestui imobil, între timp, eu și colegul meu ne întemeiasem familii, ultimul avea și copii, practic, era imposibil să conviețuim în acel imobil care avea bucătărie și bloc sanitar comun, așa că am decis să-l vindem”.

În continuare, Comisia a evidențiat din 2013, la mai puțin de un an și jumătate de la obținerea dreptului de folosință asupra apartamentului ca locuință de serviciu, candidatul a început construcția unei case rezidențiale, amplasată în municipiul Ungheni. Iar în luna august a anului 2015, în urma solicitărilor sale și ale colegilor săi procurori, Consiliul Orășenesc Ungheni și-a modificat Decizia din 2012, prin excluderea tuturor sintagmelor „de serviciu” cu referire la „locuințele de serviciu”, ceea ce a permis candidatului și colegilor săi procurori să-și privatizeze locuințele. În decembrie 2015, candidatul și-a înregistrat reședința la adresa apartamentului, la mai bine de trei ani și jumătate de la înregistrarea dreptului său de folosință asupra apartamentului și fără să locuiască vreodată în acest apartament. În februarie 2016, candidatul a obținut dreptul de proprietate asupra apartamentului printr-un contract de vânzare-cumpărare, predare-primire a locuinței în proprietate privată. Ulterior, în iulie 2018, fără să fi locuit vreodată acolo, candidatul a vândut apartamentul nr. 39/2 contra sumei de 125 000 de lei. Această cronologie a generat dubii cu privire la scopul urmărit de candidat, nu de a utiliza locuința de serviciu, ci de a obține dreptul de proprietate în vederea vânzării apartamentului și a obținerii unui profit. Exploatarea unui program de beneficii locative destinat să ofere locuințe de serviciu pentru a profita personal constituie un comportament incompatibil cu cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate așteptate de la procurori.

Completul de judecată special, analizând materialele dosarului reține că, prin Hotărârea judecătorească Ungheni din anul 2008, a fost obligată administrația publică

locală de a asigura candidatul cu locuință de serviciu în temeiul Legii cu privire la procuratură în vigoare în acel moment.

La acest capitol, instanța de judecată specifică că Comisia de evaluare nu a luat în considerare și nu a specificat că candidatul, în temeiul art. 38 din Legea nr. 118/2003 cu privire la Procuratură (în vigoare în acel moment), autoritatea publică, în cazul în care un procuror nu avea o locuință sau era necesar să-și îmbunătățească condițiile de locuit, în termen de un an de la numirea procurorului, trebuia să îi asigure locuință de serviciu pe perioada activității sale în localitatea respectivă, ceea ce administrația publică locală nu a făcut, or, candidatul, activa în Procuratura raionului Ungheni din anul 2005 și solicitând în scris acordarea locuinței de serviciu nu a fost asigurat cu spațiu locativ de serviciu, și ca orice cetățean și-a cerut respectarea dreptului său în instanța de judecată.

Este de remarcat că, după emiterea hotărârii instanței de judecată în anul 2008, administrația publică locală nu și-a onorat obligația față de candidat și abia peste 4 ani (în anul 2012) a dispus acordarea unui apartament de serviciu mai bine zis unui apartament la 2 procurori cu hotărâri distincte de judecată divizându-l formal în jumătate cu baie și bucătărie comună. De asemenea, vizualizând în ședința de judecată a video-ului cu bunul imobil enunțat, Completul de judecată special reține că, bunul imobil era într-o stare deplorabilă, necesitând reparație capitală.

Astfel, circumstanțele constatate denotă că, reclamantul Gîrbu Anatolie, urmând scopul legitim de îmbunătățire a condițiilor de trai, este cert că nu a depins în mod direct de reclamant și perioada de timp în care cererea ar fi fost soluționată, sau executarea hotărârii judecătorești din anul 2008. Astfel, urmărind scopul legitim menționat supra, reținând normativele spațiului locativ și condițiilor de trai, este justificată explicația reclamantului potrivit căreia acesta nu ar putea locui cu familia sa în imobilul privatizat personal cu o altă familie, astfel s-a ajuns la ideea privind înstrăinarea bunului imobil.

Reținând faptele constatate în raport cu normele etice de conduită a funcției de procuror, Completul de judecată special infirmă dubiile serioase apărute Comisiei cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în legătură cu obținerea locuinței de serviciu, privatizarea și înstrăinarea acestuia.

În continuare, Completul de judecată special evidențiază că, deciziile Comisiei, emise în temeiul art. 8 din Legea 26/2022, constituie acte administrative individuale obligatorii, adică acestea nu se emit în baza dreptului discreționar. Cu alte cuvinte, Comisia este obligată să emită o decizie în privința candidatului indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă, spre deosebire de deciziile discreționare, în cazul cărora instituția are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa, are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero, în acord cu art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Mai mult, art. 23 din Codul administrativ, cu titlu de principiu prevede că, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să trateze în mod egal persoanele aflate în situații similare. Orice diferență de tratament trebuie justificată în mod obiectiv. Atât în cadrul procedurii administrative, cât și în cadrul procedurii de contencios administrativ sau ca rezultat al acestora, nicio persoană nu poate beneficia de privilegii, nu poate fi dezavantajată, lipsită de drepturi sau scutită de obligații pe

motiv de rasă, origini familiale, sex, limbă, cetățenie, apartenență etnică, religie, convingeri politice sau ideologice, educație, situație economică, condiție socială.

Completul de judecată, din această perspectivă, urmează să stabilească în ce măsură egalii, judecătorii și procurorii candidați la funcțiile în organele de autoadministrare, au fost tratați egal sau inegal sub aspectul practicii formate de către Comisie în perioada de la începerea procesului de evaluare și până în prezent.

Sub acest aspect, fără a se expune asupra calității, legalității deciziilor Comisiei în privința altor candidați, Completul de judecată special va studia comparativ, prin prisma egalității de tratament, atât decizii de promovare a evaluării emise până la cazul lui Gîrbu Anatolie, pentru stabili existența sau inexistența unor tratamente diferite în situații similare.

Potrivit alin. (7) al art. 13 din Legea 26/2022, în cazul în care candidatul, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia de evaluare despre refuzul său privind publicarea, decizia cu referire la evaluarea sa se publică pe pagina web a instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatului, care rămân publice.

În urma exercițiului propus, Completul de judecată special a identificat în practica Comisiei, atât până la evaluarea lui Gîrbu Anatolie, cât și după, cazuri în care Comisia a constatat fapte similare de încălcare, însă a acceptat explicațiile candidaților, constatând că aceștia au comis omisiuni tehnice, fără intenții de a eluda regimul juridic de declarare a averii.

În pofida acestor fapte, în decizia nr. 36 din 02 iunie 2023 în privința candidatului Gîrbu Anatolie, Comisia nu a redat elementele de fapt care să indice că Gîrbu Anatolie este apreciat ca neintegru în raport cu alți candidați aflați în aceeași situație. Astfel, spre deosebire de alte cazuri identice până la 02 iunie 2023, dar și după această dată, Comisia a desconsiderat explicațiile reclamantului cu privire la nedeclararea conturilor nr. 1 și nr. 2 (de care reclamantul și soția acestuia nu au cunoscut până etapa evaluării de către Comisie), adoptând o atitudine selectivă și neîntemeiată în raport cu situațiile similare.

Coroborând circumstanțele enunțate supra, completul de judecată special conchide că, decizia emisă de Comisia de evaluare este contrară prevederilor art. 21 din Codul administrativ, adică nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

Completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a Deciziei emise. Din preambulul Legii nr. 26 din 10 martie 2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Procurorilor și organelor specializate a acestora și în vederea sporirii încrederii în activitatea organelor de autoadministrare ale procurorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu este analizat, iar în ședința de judecată, reprezentanții pârâtei nu au oferit un răspuns la această întrebare.

Trebuie remarcat, însă, că Comisia este în mod fundamental liberă să-și aleagă

scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat din actele dosarului administrativ.

Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26 din 10 martie 2022 chiar pentru presupuse încălcări nesemnificative reținute de către Comisie nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema stringentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare ale procurorilor la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare inutilă și, prin urmare, ilegală a drepturilor reclamantului.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor cu constatările unor probleme minore și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului procurorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cea de procuror. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în niciun caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Procurorilor și organelor acestuia. Procurorul, fiind în funcție, se prezumă a fi integru, iar în cazul în care se demonstrează contrariul atunci urmează ca acesta să fie eliberat ponderat din sistemul procuraturii printr-o procedură disciplinară sau altă procedură, care să țină cont de garanțiile independenței sale. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26 din 10 martie 2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție, dar nu de a transforma justiția într-o ramură a puterii de stat ineficientă și asupra căreia ar plana imixtiunile/dependențele de puterea politică.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatului Gîrbu Anatolie de a participa și de a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Procurorilor

pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în legea, însă neconcretizată în decizia contestată. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare ale procurorilor la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatului pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare inutilă și ilegală a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanța a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului procurorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cu cea de procuror.

În sinteză la acest aspect de legalitate, Completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

În continuare, completul de judecată special reiterează că așa-numitele încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie strict subiectiv și izolat de contextul istoric-social, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general, sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă aceasta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Prin urmare, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă o încălcare a garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborare efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare, și ca consecință existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri inter alia în Consiliul Superior al Procurorilor, care la rândul lor ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Reclamantul a demonstrat completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție caracterul plauzibil al elementelor invocate în contestația sa, inclusiv cu privire integritatea financiară, precum și la respectarea normelor de etică și deontologie.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă un drept al reclamantului la o altă decizie din partea Comisiei de evaluare decât cea contestată, deoarece sunt de natură care ar putea duce la promovarea evaluării de către candidatul Gîrbu Anatolie.

Totodată, Completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă, totuși Parlamentul Republicii Moldova a optat pentru o altă politică de drept referitor la acest subiect. În pofida acestui fapt, Completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, Completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul special de judecată își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 §143).

Completul de judecată special notează, că tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantului.

Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de protecția efectivă a drepturilor, separarea ramurilor puterii de stat, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeiuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 36 din 02 iunie 2023 cu privire la candidatura lui Gîrbu Anatolie.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatului. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143, cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugalia [MC], 6 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată acolo).

În conformitate cu prevederile art. art. 224 alin. (1) lit. b), 195 Codul administrativ, art. art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite acțiunea în contencios administrativ înaintată de procurorul, Gîrbu Anatolie împotriva Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei nr. 36 din 02 iunie 2023 cu privire la candidatura lui Gîrbu Anatolie, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 36 din 02 iunie 2023 cu privire la candidatura lui Gîrbu Anatolie.

Se dispune reevaluarea candidatului Gîrbu Anatolie de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președinte,
judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Mariana Pitic

Ion Guzun